

A F S C H R I F T

MINISTERIE VAN
BINNENLANDSE ZAKEN

's-Gravenhage, 20 Mei 1950.
Javastraat 68.

No.: 85731

GEHEIM-PERSOONLIJK

Ik heb de eer Uwe Excellentie mede te delen, dat binnenkort te Vlissingen een Russisch zg. dubbelschip, genaamd "Kommuna", wordt verwacht om bij de N.V.Kon.Mij. "de Schelde" een uitgebreide reparatie te ondergaan.

De onderhandelingen over deze opdracht zijn door de directie van "de Schelde" rechtstreeks gevoerd met de Russische handelsdelegatie. Bij het tekenen van het contract is 10% van de som waarvoor het werk is aangenomen op een bank gestort. Dit bedrag is echter nog niet vrijgegeven.

De besprekingen voor de onderwerpelijke reparatie zijn begonnen op een tijdstip waarop de directie rekening moest houden met de mogelijkheid van onvoeldoende werkopdrachten voor de werf. De opdracht is voor de maatschappij bijzonder aantrekkelijk geweest, omdat een prijs voor het reparatie-werk overeengekomen is kunnen worden, welke aanzienlijk hoger ligt dan die welke ooit voor een schip van een andere natie bedongen had kunnen worden. Het is dan ook begrijpelijk, dat de directie van "de Schelde" zeer gesteld is op Russische orders. Op 31 Mei a.s. zullen twee leden van het personeel naar Moskou gaan om onderhandelingen te voeren over een levering van ketels.

De juiste datum van aankomst van het schip is nog niet bekend, maar de verwachting bestaat, dat dit in ieder geval nog in de maand Mei zal zijn. Evenmin is de sterkte van de bemanning van het schip bekend en hoeveel zullen achterblijven om bij de reparatie behulpzaam te zijn.

Wel is bekend, dat geen speciale commissie is aangewezen om toezicht te houden op de uitvoering van de reparaties, maar dat dit toezicht is opgedragen aan de gezagvoerder van het schip en de eerste officier. Het toezichthoudend personeel zal gedurende de reparatie niet aan boord kunnen blijven. Voor het logies van dit personeel is nog geen regeling getroffen, maar in elk geval zal dit dus aan land dienen te worden gevonden en in de onmiddellijke nabijheid van de werf. Voor de reparatie is een tijd van één jaar uitgetrokken, doch de

AAN:
Zijne Excellentie
de Heer Minister van Binnenlandse Zaken
's-GRAVENHAGE

directie

Vervolg op schr. No. 85731, dd. 20.5.50 aan Z.E. de Minister van Binnenlandse Zaken

-2-

directie is bang, dat deze tijd gerekt zal worden door het niet tijdig betalen van de termijnen zoals zij dit eerder bij een ander Russisch schip, de "Komsomolsk" heeft ondervonden.

Volgens de beschikbare gegevens, zoals hierboven gereleveerd, heeft de directie van "de Schelde" zich voor het aannemen van de Russische opdracht uitsluitend laten leiden door motieven van koopmanschap en heeft zij, tenzij het tegendeel nog mocht blijken, ook geen aanleiding gevonden om zich tevoren omtrent de mogelijke security bezwaren van de aanvaarding van de opdracht met een overheidsinstantie te verstaan.

Het wil mij voorkomen, dat de aan de uitvoering van de opdracht verbonden consequentie, dat de aanwezigheid gedurende minstens een jaar aanvaard moet worden van een aantal, al zijn het misschien maar twee, scheepsofficieren, die, gezien het Russische systeem, zonder enige twijfel bijzondere opdrachten zullen hebben, op een voor spionage-doelzinnigen zo bij uitstek geschikte plaats als Vlissingen en de Mij. "de Schelde" op zich zelf reeds meer dan voldoende is om de vraag in beschouwing te nemen of de uitvoering van de overeengekomen reparatie om security redenen niet eerst van Regeringswege in beschouwing had dienen te worden genomen.

Momenteel zijn bij de Mij. "de Schelde" belangrijke marine-opdrachten in uitvoering, die aanleiding zijn geweest voor de veiligheidsdienst van de Marine en de B.V.D. om met vereende krachten de werf tegen spionage en sabotage te beveiligen.

Weliswaar bestaat de mogelijkheid, dat het reparatiewerk door "de Schelde" wordt uitbesteed bij een werf te Gorinchem, waarvoor echter nog de toestemming van de Russische handelsdelegatie zal dienen te worden verkregen, maar aan een langdurig verblijf van Russische scheepsofficieren elders in ons land zullen eveneens bezwaren zijn verbonden, zij het dan in mindere mate, afhankelijk van de mogelijkheid van een op te leggen beperking van hun bewegingsvrijheid, en bovendien zal dan toch nog het reparatiewerk aan de scheepsbodem in het droogdok te Vlissingen moeten worden uitgevoerd. De "Kommuna" zou dan komen te liggen naast de in aanbouw zijnde onderzeebootjagers.

Door mij is vernomen, dat van de zijde der Marine om redenen van defensie overwegende bezwaren zijn gemaakt tegen de uitvoering van het besproken werk, waarbij ik mij gaarne aansluit zowel op gronden van beveiliging van staatsgeheimen, als om redenen van binnenlandse veiligheid.

Mocht

-3-

Mocht het niet of niet meer mogelijk blijken om de onderwerpelijke overeenkomst ongedaan te maken dan zal in elk geval de eis dienen te worden gesteld, dat het aantal toezicht houdende personen van de bemanning van het Russische schip tot een minimum beperkt blijft en voorkomen dienen te worden dat deze eis wordt ontdoken door dit aantal tijdens het werk naar willekeur door anderen te laten aflossen. Dit zal kunnen worden bereikt door een beperking van visum-verlening.

Verder zullen de toe te laten personen in elk geval dienen te worden onderworpen aan bijzondere maatregelen van toezicht als bedoeld in artikel 11 van het Vreemdelingenreglement, terwijl verder de nodige instructies zullen dienen te worden gegeven voor een strenge handhaving van het voor vreemdelingen ingevolge de Vreemdelingencirculaire F, geldende verbod van politieke activiteit.

Met het oog op een eventuele behandeling van deze gelegenheid met Uw ambtgenoot van Economische Zaken heb ik een copie van dit schrijven bijgevoegd.

Het Hoofd van de Dienst

Mr. L. Einthoven